

EMBARGO TOT DONDERDAG 28 MEI 2020, 10:00 UUR

Financieel Meerjarenbeeld 2021-2024

Gemeente Groningen, mei 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Uitgangspunten in het meerjarenbeeld	3
3. Verschil met het meerjarenbeeld in de gemeentebegroting 2020	6

1. Inleiding

In het financieel meerjarenbeeld geven we aan wat de verwachte financiële ontwikkelingen zijn in de komende jaren. We presenteren een financieel meerjarenbeeld in het voorjaar en een geactualiseerde versie in de gemeentebegroting 2021. In het voorjaar maken we een eerste schatting van de financiële ruimte. De financiële ruimte wordt beïnvloed door de ontwikkeling van het gemeentefonds, de loon- en prijsstijgingen, renteontwikkelingen, de opbrengst van de gemeentelijke belastingen en overige mee- en tegenvallers. Ook door de raad vastgestelde besluiten die gedekt worden uit de begroting 2021 (voorbeslagen¹) worden opgenomen in het meerjarenbeeld. We vergelijken het actuele meerjarenbeeld met het meerjarenbeeld dat we in de gemeentebegroting 2020 aan uw raad hebben voorgelegd.

De laatst bekende informatie vanuit het gemeentefonds (septembercirculaire 2019) is verwerkt in het meerjarenbeeld. Het meerjarenbeeld is daarnaast geactualiseerd met de rente effecten en de autonome ontwikkelingen (nominale compensatie, en dergelijke) die op de gemeente afkomen.

Het financieel effect van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds kon in dit financiële meerjarenbeeld niet meer worden betrokken. Bij de actualisatie van het financieel meerjarenbeeld in de begroting 2021 zullen de financiële gevolgen van deze circulaire worden verwerkt.

Het verschil tussen het geactualiseerde meerjarenbeeld en het meerjarenbeeld zoals opgenomen in de begroting 2020 ziet er als volgt uit:

	(bedragen x € 1.000)			
	2021	2022	2023	2024
Saldo MJB bij begroting 2020	0	0	0	8.934
Actueel meerjarenbeeld	3.719	4.578	4.333	13.300
Vershil	3.719	4.578	4.333	4.366

Het financiële meerjarenbeeld is in 2021 verbeterd ten opzichte van het meerjarenbeeld zoals opgenomen in de begroting 2020. Dit wordt met name veroorzaakt door de ontwikkeling van het gemeentefonds bij de septembercirculaire 2019. Vanaf de begroting 2020 is besloten om de septembercirculaire niet meer te verwerken in de begroting.

De verbetering van het saldo met circa 9 miljoen euro in 2024 ten opzichte van 2023 wordt vooral veroorzaakt doordat in 2024 de incidentele inzet van het saldo 2023 (7 miljoen euro) ter dekking van de begroting 2020-2023 weer beschikbaar komt. Tevens wordt het accres gemeentefonds toegevoegd in de jaarschijf 2024.

In hoofdstuk 3 worden de verschillen met het meerjarenbeeld in de gemeentebegroting 2020 toegelicht.

¹ bijvoorbeeld het voorstel 'Kwaliteitsimpuls fietsparkeren Hoofdstation'

2. Uitgangspunten in het meerjarenbeeld

Om te komen tot een eenduidig meerjarenbeeld is een aantal uitgangspunten vastgesteld. Deze uitgangspunten worden in dit hoofdstuk uiteengezet.

Algemeen

Als extra budget nodig is werkt dit kostenverhogend. Daarom wordt dit weergegeven als een negatief bedrag. Extra inkomsten en besparingen worden als positieve bedragen weergegeven. Alle bedragen in de tabellen zijn in duizendtallen tenzij anders wordt vermeld.

Autonome ontwikkelingen

Het uitgangspunt is dat in het meerjarenbeeld wordt aangegeven hoe de financiële ruimte zich ontwikkelt in de komende jaren bij ongewijzigd beleid van de gemeente. Alleen autonome ontwikkelingen worden in het meerjarenbeeld opgenomen. Voor autonome ontwikkelingen worden twee criteria gehanteerd:

- de ontwikkeling is, voor de gemeente, niet beïnvloedbaar;
- de (negatieve) financiële gevolgen van de ontwikkeling kunnen niet door de organisatie zelf worden opgevangen, bijvoorbeeld door het verhogen van de tarieven.

Knelpunten (tekorten) bij de uitvoering van bestaand beleid dienen in principe te worden opgevangen binnen de betreffende sector. Dit is mogelijk wanneer sprake is van een keuzemogelijkheid bij de uitvoering van het beleid (is het mogelijk het beleid aan te passen en daarmee kosten te besparen). In dat geval worden dergelijke knelpunten niet in het meerjarenbeeld opgenomen.

Ook de volgende posten worden niet in het Meerjarenbeeld opgenomen:

- Prijsstijgingen; er wordt per directie een nominale vergoeding verstrekt
- Organisatiekosten; deze dienen te worden bekostigd uit efficiencyverbeteringen
- PM-posten; posten die niet kwantificeerbaar zijn, kunnen niet worden meegenomen.

Extra beleid en hervormingen voorgaande jaren

In het meerjarenbeeld is de inzet van de extra beleidsgelden en hervormingen uit voorgaande jaren voor de komende jaren verwerkt.

Raming (incidentele) dekking

In het meerjarenbeeld is een raming opgenomen van de (incidentele) dekkingsbronnen. In 2021 gaat het om het terugramen van een aantal incidentele posten die zijn opgenomen in de begrotingen van 2018, 2019 en 2020 en de middelen in de meerjarenbegroting voor de jaarschijven 2021-2024.

Nominale ontwikkelingen

De nominale ontwikkelingen geven weer wat de verwachte stijging van lonen en prijzen is. Deze is gebaseerd op een gewogen gemiddelde van de verwachte loonontwikkeling en inflatie voor de komende jaren.

Loonontwikkeling

Voor 2021 houden we rekening met een CAO-stijging van 2%. Voor de ontwikkeling van de sociale lasten houden we rekening met een stijging van 0,75% in 2021 (stijging pensioenpremies en WIA). Vanaf 2022 volgen we de raming van het CPB (prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers).

Prijsontwikkeling

De prijsontwikkeling is gebaseerd op de prijsmutatie materiële overheidsconsumptie (imoc). Voor 2021 houden we conform de informatie van het Centraal Planbureau rekening met een prijsontwikkeling van 1,7 procent.

Nominale compensatie

Voor de toekenning van de nominale compensatie telt de loonontwikkeling mee voor 80 procent en de prijsmutatie voor 20 procent. Dit leidt voor 2020 tot het volgende percentage voor de nominale compensatie:

Nominale compensatie	Perc.	Factor	Percentage
Loon	4,00%	80%	3,20%
Prijs	1,70%	20%	0,34%
Totaal			3,54%

Tarieven

De tarieven (waaronder de OZB) worden aangepast met de nominale ontwikkelingen gecorrigeerd met de nacalculaties over de twee voorgaande jaren.

Stijging tarieven		2021
Tariefstijging 2021	3,54%	
Nacalculatie 2019 (2,57 i.p.v. 2,94)	-0,37%	
Nacalculatie 2020 (3,90 i.p.v. 3,66)	0,24%	
Totaal tariefstijging 2021		3,42%

Rente

Voor 2021 worden de volgende rentepercentages gebruikt:

Gehanteerde rentepercentages	2021
Rente langlopende leningen	0,95%
Rente omslag percentage (ROP)	1,70%
Grondexploitatie (GreX) rente	1,81%

Bij de bepaling van het ROP is als uitgangspunt gehanteerd een verwacht resultaat van nul voor 2021. De percentages van 2021 worden ook toegepast op de volgende jaren, met uitzondering van de Grex rente. De Grex rente voor 2021 is: 1,81%, voor 2022: 1,58%, voor 2023: 1,47% en voor 2024: 1,39%.

Algemene uitkering

De actualisatie van de algemene uitkering is gebaseerd op de laatst ontvangen gemeentefonds circulaire. De laatst ontvangen circulaire betreft de septembercirculaire 2019. De gevolgen van de septembercirculaire 2019 zijn verwerkt in dit financieel meerjarenbeeld.

3. Verschil met het meerjarenbeeld in de gemeentebegroting 2020

Het laatste meerjarenbeeld is opgesteld bij het opstellen van de gemeentebegroting 2020. Het actuele meerjarenbeeld wijkt af van de vorige raming. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste verschillen toegelicht (de bedragen in de verschillende jaren geven de mutatie aan ten opzichte van het voorgaande jaar).

Het financiële meerjarenbeeld is in 2021 verbeterd ten opzichte van het meerjarenbeeld zoals opgenomen in de begroting 2020. In 2021-2023 is ook sprake van een verbetering. Dit wordt met name veroorzaakt door de ontwikkeling van het gemeentefonds bij de septembercirculaire 2019.

	(bedragen x € 1.000)			
	2021	2022	2023	2024
Saldo MJB bij begroting 2020	0	0	0	8.934
Actueel meerjarenbeeld	3.719	4.578	4.333	13.300
Verschil	3.719	4.578	4.333	4.366

De afwijkingen per jaar bestaan uit de volgende onderdelen en deze worden daarna toegelicht.

	2021	2022	2023	2024	
Nieuwe ontwikkelingen					
1	Wet arbeidsmarkt in balans (WAB)	-300	-341	-375	-407
2	BTW-nadeel bewegingsonderwijs sportaccommodaties	-159	-159	-159	-159
3	Nacalculatie renovatie Papiermolen	31	31	31	31
4	Versnelling transformatie sociaal domein in control	-1.440			
5	Niet realiseren oude taakstellingen / vrijval	57	47	89	130
6	CAO gemeenten - vakbondsbijdrage	-60	-60	-60	-60
7	Brandveiligheid panden		-150	-150	-150
Jaarlijkse ontwikkelingen					
8	Gemeentefonds - septembercirculaire 2019	7.976	8.653	8.302	8.546
9	Areaalontwikkeling fysiek	83	125	35	25
10	Investeringsprojecten - kapitaallasten				-840
11	Dividend Enexis	900			
12	BTW op riolering	145	562	562	562
13	Belastingopbrengsten	143	154	241	120
14	Terugloop kapitaallasten	-47	-92	-140	-61
15	Rente-effecten	-1.995	-2.969	-3.393	-3.492
16	Nominale compensatie	-957	-690	-756	61
17	Verbonden partijen	-298	-208	414	352
18	Voorziening afkoopsom graven	-360	-325	-308	-292
	Totaal verschil	3.719	4.578	4.333	4.366

1. Wet arbeidsmarkt in balans (WAB)

Met ingang van 1 januari 2020 is de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) ingevoerd. Gevolg hiervan is dat de medewerkers Nieuw Beschut (die in dienst zijn bij Thermiek BV) en gedetacheerd worden aan iederz minimaal dezelfde arbeidsvoorwaarden en dezelfde rechtspositie moeten krijgen als de medewerker die in dienst is van het bedrijf waar ze werkzaam zijn. In dit geval iederz. In het kader van dezelfde wet hebben deze medewerkers vanaf 1 januari 2021 ook recht op een adequate pensioenregeling. Hierdoor stijgen de loonkosten van de medewerkers Nieuw Beschut structureel. De extra kosten zijn 300 duizend euro in 2021 en lopen daarna jaarlijks op.

2. BTW-nadeel bewegingsonderwijs sportaccommodaties

Met ingang van 2019 is de regelgeving omtrent BTW en sport gewijzigd. Door middel van een SPUK

(specifieke uitkering stimulering sport) is voorzien in compensatie dat daardoor ontstaat. Gebleken is dat het bewegingsonderwijs in sportaccommodaties hiervan is uitgesloten omdat dat niet als sport wordt gezien. Dit levert een jaarlijks nadeel op van 159 duizend euro.

3. Nacalculatie renovatie Papiermolen

Naast renovatiewerkzaamheden zijn er duurzaamheidsmaatregelen verricht bij het openluchtzwembad de Papiermolen. De nacalculatie van dit project is voordelig en leidt tot een structurele vrijval van kapitaallasten van 31 duizend euro.

4. Versnelling transformatie sociaal domein in control

Met de decentralisaties in het sociaal domein hebben de gemeenten grote verantwoordelijkheden gekregen. Daarmee zijn zij een veel belangrijker speler in het zorglandschap geworden. Bij de begroting 2020 hebben we aangegeven dat we extra inzetten op de versnelling van de transformatie in het sociaal domein, het beter in beeld krijgen en sneller terugdringen van de zorgkosten sociaal domein-breed. Wij hebben geconcludeerd dat wij het aanbrengen van deze noodzakelijke versnelling met de huidige capaciteit niet kunnen waarmaken en dat daarvoor tijdelijk uitbreiding nodig is. In een raadsvoorstel is dit nader toegelicht en er is voorgesteld voor 1,44 miljoen euro, als voorbeslag, ten laste te brengen van de begroting 2021.

5. Niet realiseren oude taakstellingen / vrijval

In de begroting 2020 is onder opgave 16 voor 2020 t/m 2023 het incidentele effect van het niet realiseren van oude taakstellingen opgenomen. Omdat het effect vanaf 2023 (+41 duizend euro) echter structureel doorloopt wordt in het meerjarenbeeld daarom nu hiermee rekening gehouden. Daarnaast treedt er per saldo vrijval op vanaf 2021 doordat dubbel rekening was gehouden met enkele nadelen, de afwikkeling van de vordering op Enexis (afgelopen in 2019) en verschillen door afronding bij de berekening van de nominale compensatie.

6. CAO gemeenten – vakbondsbijdrage

In het CAO akkoord is afgesproken dat er per medewerker een bijdrage gedaan zou worden aan de vakbonden. Dit effect is bepaald op een bijdrage van zo'n 60 duizend euro per jaar.

7. Brandveiligheid panden

Onderzoek of panden voldoen aan wettelijke eisen met betrekking tot brandveiligheid leidt tot de voorlopige inschatting dat er een investeringsopgave ligt. De voorlopige resultaten van de eerste 20 panden (van de circa 60 panden) leidt tot een eerste grove schatting van de kosten voor te nemen maatregelen. Op basis van extrapolatie worden de totale kosten voorlopig ingeschat op ca. 3 miljoen euro. Dit staat gelijk aan een jaarlijks bedrag van 150 duizend euro voor rente, afschrijving en onderhoud.

8. Gemeentefonds – septembercirculaire 2019

We hebben de raming van het gemeentefonds geactualiseerd op basis van de informatie van de septembercirculaire 2019. Het accres ontwikkelt zich de komende jaren positief. Het accres stijgt door aanpassing van het investeringsritme van de ministeries van I&W en Defensie, het pensioenakkoord en het woningbouwpakket. Daarnaast zijn diverse maatstafgegevens geactualiseerd ten opzichte van de meicirculaire 2019. Per saldo bedraagt het voordeel zo'n 8 miljoen euro per jaar.

9. Areaalontwikkeling fysiek

De benodigde budgetten voor het onderhoud aan de openbare ruimte door ontwikkelingen in het areaal is geactualiseerd ten opzichte van de begroting 2020. In 2021 leidt dit tot een voordeel van 83 duizend euro aflopend tot 25 duizend euro in 2024.

10. Investeringsprojecten – kapitaallasten

In de begroting 2019 zijn investeringsprojecten opgenomen bij de opgaven waarvan de kapitaallasten jaarlijks toenemen. De toename van de kapitaallasten voor de jaarschijf 2024 betreft:

- Binnenstad	180 duizend euro
- Stadshavens	200 duizend euro
- Suikerunie	460 duizend euro
	840 duizend euro

11. Dividend Enexis

In 2021 is sprake van een incidenteel voordeel omdat we het verwachte dividend over onze Enexis aandelen van 900 duizend euro hebben verwerkt. (Het dividend is incidenteel geraamd omdat we in ons weerstandsvermogen rekening hebben gehouden met de opbrengst van een eventuele verkoop).

12. BTW- op riolering

De BTW compensatie op riolering is naar verwachting hoger. Voor 2021 betekent dit een voordeel van 145 duizend euro hoger uit in 2021 en vanaf 2022 is dit een voordeel van 562 duizend euro. Dit wordt veroorzaakt door een hoger volume aan investeringen dan begroot. Dit ontstaat door de toename van de verwachte investeringen in het riool.

13. Belastingopbrengsten

Het tariefstijgingspercentage wordt berekend op basis van de nominale compensatie. Als gevolg van een lagere nominale compensatie ten opzichte van het vorige meerjarenbeeld, daalt het tariefstijgingspercentage in 2021 tot 3,42%. Ook voor 2022 t/m 2024 is de indexatie geactualiseerd op basis van de verwachte nominale compensatie. Doordat de omvang van de belastinginkomsten hoger is leidt dit per saldo tot een voordeel van zo'n 100 tot 200 duizend euro per jaar.

14. Terugloop kapitaallasten

De terugloop van kapitaallasten is geactualiseerd voor 2021-2024. Dit zijn specifieke investeringen waarvan de afnemende kapitaallasten terugvallen ten gunste van het meerjarenbeeld. Daarnaast is dit het effect van een toenemende rentelast door het niet meer afschrijven op gronden en de invoering van restwaarde voor maatschappelijk vastgoed. Het saldo betreft een jaarlijks nadeel van zo'n 0,1 miljoen euro.

15. Rente effecten

Alle rentelasten die we betalen aan geldverstrekkers worden jaarlijks doorbelast aan de diverse gemeentelijke activiteiten. Het percentage dat we hiervoor gebruiken is het Rente Omslag Percentage (ROP). Met ingang van 2019 is de rentesystematiek aangepast op basis van gewijzigde regelgeving (BBV). Voor het betreffende begrotingsjaar wordt sindsdien gerekend met een renteresultaat van nul (eerder werd 4-jaarlijks een neutraal renteresultaat bepaald). Voor de opvolgende jaren is een daling voorzien van de rentelasten bij een gelijkblijvend ROP. Met dit voordeel is rekening gehouden in het meerjarenbeeld. Uitgangspunt was dat de gemeentelijke taken in de toekomst goedkoper uitgevoerd konden worden. Dit voordeel komt tot uitdrukking in een verlaging van het ROP. Alhoewel de gemeentelijke taken daadwerkelijk goedkoper worden is niet het volledige voordeel in te zetten (waarmee eerder wel rekening was gehouden). De aanpassing van het ROP leidt nu tot een nadeel. Ook voor de komende jaren wordt een daling van het ROP verwacht en daarom scherpen we onze ramingwijze aan door nu alvast rekening te houden met een lagere doorbelasting (op basis van een lager ROP). Het nadeel dat op basis van de nieuwe raming en de

aanscherping van de systematiek ontstaat bedraagt 1,6 miljoen in 2021 en loopt op tot een nadeel van 3,1 miljoen euro in 2024.

Als laatste effect zien we voor 2021 t/m 2024 een jaarlijks nadeel van bijna 0,4 miljoen euro door de definitieve afwikkeling van het ingeschatte herindelingseffect in verband met harmonisering van het ROP bij Groningen, Haren en Ten Boer.

16. Nominale ontwikkelingen

De nominale compensatie is bedoeld om de koopkracht van de gemeentelijke budgetten op niveau te houden. De nominale compensatie wordt bepaald op basis van een gewogen gemiddelde van de verwachte loon- en prijsontwikkeling. Ten opzichte van het vorige meerjarenbeeld ontstaat in 2021 een nadeel van -957 duizend euro dat daarna afneemt tot een voordeel van 61 duizend euro in 2024. Het nadeel ontstaat vanaf 2021 doordat het bedrag waarover nominale compensatie wordt verstrekt is toegenomen (m.n. Sociaal Domein). Ook is in 2021 het percentage voor nominale ontwikkelingen bijgesteld van 3,44% naar 3,54%. De nominale ontwikkelingen vanaf 2022 laten een lagere inschatting zien van de lonen en prijzen (CEP2020) waardoor het nadeel jaarlijks terugloopt.

17. Verbonden partijen

We hebben onze bijdrage aan de verbonden partijen: Groninger Archieven, Veiligheidsregio Groningen en PG&Z geactualiseerd. De hogere bijdrage is gebaseerd op de ontwerpbegrotingen van de verbonden partijen (loon- en prijsontwikkelingen). Door het indienen van een zienswijze is er de mogelijkheid om te reageren op de voorgestelde ontwerpbegroting van een verbonden partij. Doordat in het meerjarenbeeld onze bijdrage aan de Veiligheidsregio abusievelijk te hoog is geraamd ontstaat er vanaf 2023 een vrijval van 489 duizend euro.

18. Voorziening afkoopsom graven

Het afgekochte grafonderhoud loopt via een voorziening, conform voorschriften van het BBV. Jaarlijks vindt er een onttrekking aan de voorziening plaats ter hoogte van het in dat jaar benodigde onderhoudsbedrag. Daarnaast storten we jaarlijks een bedrag bij voor een (nieuw tiende) jaar. De hoogte van deze jaarlijkse bijstorting wordt elk jaar, bij het opstellen van de begroting, geactualiseerd op basis van gedetailleerde overzichten van al het afgekochte onderhoud. De voorziening moet in de jaarrekening van voldoende omvang zijn om de kosten voor de komende tien jaren te kunnen dekken. Dit betekent een verwachte dotatie van 360 duizend euro in 2021 aflopend tot een dotatie van 292 duizend euro in 2024.